

Handläggare
Patric Stoor Karlberg
Telefon: 08-50803077

Till
Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Förslag till ändring av stadsdelsnämndernas myndighets- och kostnadsansvar för brukare som bor i bostad med särskild service enligt 9 § 9 LSS

Svar på remiss från kommunstyrelsen (KS 2023/279)

Förvaltningens förslag till beslut

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens svar på tjänsteutlåtandet och överlämnar det som svar på remissen.

Sammanfattning

I budget 2021 fick socialnämnden i uppdrag att i samarbete med kommunstyrelsen utreda möjligheter och konsekvenser av att myndighets- och kostnadsansvar inte byter stadsdelsnämnd i samband med flytt av brukare som bor i bostad med särskild service enligt 9 § 9 LSS.

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor och i samråd med stadens juridiska avdelning. Funktionshinderrådet har haft möjlighet att behandla ärendet.

Förvaltningens bedömning är att de fördelar som lyfts fram i socialförvaltningens utredning talar för en ändring av ärendeansvaret. Ett bibehållet ärendeansvar tillämpas redan idag i de fall då den enskilde flyttar till en bostad med särskild service enligt SoL eller en bostad med särskild service enligt LSS som inte ingår i stadens valfrihetssystem.

Ett ändrat ärendeansvar skulle bidra till en högre kontinuitet för enskilda brukare och till viss del minska det dubbla administrativa arbete som uppstår inför vid överlämning av ett ärende. Behovet av interndebitering mellan stadsdelsnämnderna skulle minska och risken för tvister i samband ärendeöverföringar skulle minska.

Förvaltningen planerar för ett stort antal nya lägenheter i bostad med särskild service för personer med funktionsnedsättningar. Om nuvarande arbetssätt kvarstår kan det innebära att förvaltningen får ökade kostnader i takt med att fler personer flyttar in till

stadsdelsområdet. Detta avser främst kostnader för turbundna resor till och från daglig verksamhet eftersom att daglig verksamhet är en vanlig insats bland personer som bor i bostad med särskild service. En ändring av ärendeansvaret skulle istället innebära att respektive stadsdelsnämnd har det fortsatta kostnadsansvaret för de insatser man beslutat om.

Förvaltningen anser att de fördelar som har lyfts fram i socialförvaltningens utredning talar för en ändring av ärendeansvaret på så sätt att myndighets- och kostnadsansvar inte byter stadsdelsnämnd i samband med flytt av brukare som bor i bostad med särskild service enligt 9 § 9 LSS.

Ärendet

I budget 2021 fick socialnämnden i uppdrag att i samarbete med kommunstyrelsen utreda möjligheter och konsekvenser av att myndighets- och kostnadsansvar inte byter stadsdelsnämnd i samband med flytt av brukare som bor i bostad med särskild service enligt 9 § 9 LSS. Uppdraget genomfördes i samråd med stadens juridiska avdelning och redovisades i ett tjänsteutlåtande till socialnämnden 2021-05-25. Tjänsteutlåtandet överlämnades till Kommunstyrelsen 2023-01-23.

Ärendeansvar mellan stadsdelsnämnderna

Ärendeansvaret för personer som bor i en bostad med särskild service enligt 9 § 9 LSS (gruppbofastad eller servicebofastad) regleras i riktlinjer för ärendeansvar mellan stadsdelsnämnderna.

Av nuvarande riktlinjer för ärendeansvar mellan stadsdelsnämnderna framgår att ärendeansvaret för bostad med särskild service enligt LSS skiljer sig åt från ärendeansvaret för bostad med särskild service enligt Socialtjänstlagen (SoL).

När en person som tillhör LSS personkrets 1 eller 2 beviljas bostad med särskild service för vuxna enligt LSS och flyttar till en gruppbofastad eller servicebofastad i en annan stadsdel behåller den beslutande stadsdelsnämnden ansvaret för ärendet i tre månader efter inflyttningsdatumet. Därefter övergår ärendeansvaret till den nya stadsdelsnämnden. Den inflyttande stadsdelsnämnden ansvarar för att fatta nytt beslut innan ärendeansvaret upphör hos den beslutande stadsdelsnämnden. Den beslutande stadsdelsnämndens ärendeansvar kvarstår tills dess att den inflyttande stadsdelsnämndens beslut börjar gälla.

Det bibehållna ärendeansvaret innebär att även ansvaret för kostnaden kvarstår hos den beslutande stadsdelsnämnden i tre månader. Den praktiska hanteringen av kostnadsansvaret regleras genom interndebitering mellan berörda stadsdelsnämnder.

Ett undantag från ovanstående är när den beslutande stadsdelsnämnden träffar avtal om köp av plats med en utförare i enskild regi som inte är ansluten till stadens valfrihetssystem och vars boende är beläget inom en annan stadsdelsnämnds område. I dessa fall behåller den beslutande stadsdelsnämnden både ärendeansvaret och kostnadsansvaret utan tidsbegränsning.

Ett bibehållet ärendeansvar tillämpas redan idag i de fall då den enskilde flyttar till en bostad med särskild service enligt SoL eller en bostad med särskild service enligt LSS som inte ingår i stadens valfrihetssystem.

Konsekvenser för den enskilde

Både intresseorganisationer och stadsdelsförvaltningar uppgav att det kan upplevas konstigt för en person att vara bosatt i ett stadsdelsområde samtidigt som tillhörighet och kontakt med handläggare finns i en annan stadsdelsnämnd. Det kan även bli otydligt för den enskilde och/eller dennes företrädare om hen behöver vända sig till olika stadsdelsnämnder beroende på vilken insats hen avser att ansöka om vilket även förvaltningen instämde i. Vidare uppgavs det att den enskilde i en del fall får lång resväg till stadsdelsförvaltningen.

Socialförvaltningen konstaterar dock att de flesta individuppföljningar och möten sker i den enskildes bostad eller på den dagliga verksamheten. Socialförvaltningens bedömning är således att lång resväg inte skulle påverka den enskilde i stor utsträckning. Vidare framgår att bedömnings- och förmedlingsgruppen i möjligaste mån försöker tillgodose enskilda brukares önskemål om att bo kvar i nuvarande stadsdelsområde alternativt erbjuda en bostad med särskild service i ett närliggande stadsdelsområde.

Socialförvaltningen uppger vidare att aktualitet i två stadsdelsförvaltningar samtidigt i möjligaste mån bör undvikas. Vid en ändring av ärendeansvaret bör huvudprincipen för personer som bor i bostad med särskild service enligt 9 § 9 LSS därför vara en helhetssyn vid ärendehandläggningen och att biståndsinsatser inte bör handläggas av olika stadsdelsnämnder. Vid en ändring av riktlinjerna för ärendeansvar bör möjligheten till detta därför ses över.

Ett bibehållet ärendeansvar där den beslutande stadsdelsnämnden har ett fortsatt myndighetsansvar skulle enligt socialförvaltningens bedömning kunna bidra till en ökad kontinuitet för enskilda brukare. Om den beslutande stadsdelsnämnden har kvar ärendeansvaret innebär detta att utföraren har fortsatt kontakt med den

beställarenhet som sedan tidigare har kännedom om den enskilde. Den enskilde skulle inte heller behöva byta handläggare på grund av flytt till en bostad med särskild service. Även om det fortfarande finns risk för att den enskilde av andra skäl behöver byta handläggare finns en grundkännedom på enheten och möjlighet för nya handläggare att vid behov läsa tidigare dokumentation.

Vid flytt till en annan stadsdelsnämnd avslutas den enskildes akt och en ny akt öppnas hos den nya stadsdelsnämnden. Detta innebär att viktig information om den enskilde ibland kan gå förlorad. Ett bibehållet ansvar skulle, enligt förvaltningens bedömning, minska risken för att viktig information och kännedom om den enskilde förloras i samband med överföringar mellan stadsdelsnämnderna. Det skulle också medföra att dokumentationen om den enskilde, vilken i de flesta fall innehåller känsliga uppgifter, samlas på en stadsdel. Redan upparbetad kontakt mellan enskilda brukare, biståndshandläggare, utförare, anhöriga och/eller företrädare skulle inte heller gå förlorad om den beslutande stadsdelsnämnden hade det fortsatta ärendansvaret.

Även om intentionen alltid bör vara ett varaktigt boende kan det trots noggrann matchning visa sig att boendet inte alls fungerar för den enskilde. Om den enskilde av olika skäl behöver flytta från bostaden kan detta, med nuvarande riktlinjer, innebära att den enskildes ärende behöver aktualiseras vid en tredje stadsdelsnämnd.

Konsekvenser för stadsdelsnämnderna

Socialförvaltningen konstaterar att det kan finnas fördelar med det nuvarande arbetssättet. Att utförare och beställare som tillhör samma stadsdelsnämnd har genom närhetsprincipen möjlighet att lättare att bygga upp och upprätthålla en bra samverkan. Å andra sidan är det valfrihet som råder i Stockholm och enskilda brukare från olika stadsdelsområden finns aktuella hos många olika utförare i staden. I dessa fall har ansvarig handläggare kontakt med den utförare som den enskilde har valt. På samma sätt innebär det att personal i många av utförarverksamheterna har kontakt med handläggare på olika stadsdelsförvaltningar. Många brukare deltar även på en daglig verksamhet som är belägen i en annan del av staden. Det förekommer också att den dagliga verksamheten är belägen i en kranskommun.

Mot bakgrund av detta bör det, enligt socialförvaltningens bedömning, finnas möjlighet för stadsdelsnämnderna att planera och anpassa det dagliga arbetet när det gäller resor vid individuppföljningar för bostad med särskild service enligt 9 § 9 LSS på samma sätt som vid andra insatser. Vidare är det

socialförvaltningens bedömning att ett arbetssätt där en biståndshandläggare har ärendeansvaret för flera brukare vid samma grupp- eller servicebostad till viss del bör kunna tillämpas även fortsatt då det sannolikt kommer att finnas flera bostäder med särskild service där en stadsdelsnämnd ansvarar för mer än en placering.

Trots att det finns många vinster och fördelar med ett arbetssätt där en handläggare har ärendeansvaret för samtliga brukare vid en grupp- eller servicebostad kan det, enligt socialförvaltningens bedömning, även vara positivt att fler förvaltningar och handläggare har kontakt med och följer upp kvaliteten på stadens boenden.

Statistik från bedömnings- och förmedlingsgruppen visar att antalet ärendeöverföringar mellan stadsdelsnämnderna är ojämnt fördelat över staden. De stadsdelsnämnder som har många bostäder med särskild service riskerar därmed att få högre kostnader för sådant som inte kompenseras genom ersättningssystemet. Detta avser främst kostnader för turbundna resor eftersom att daglig verksamhet är en vanlig insats bland personer som bor i bostad med särskild service. En ändring av ärendeansvaret skulle istället innebära att respektive stadsdelsnämnd har det fortsatta kostnadsansvaret för de insatser man beslutat om. Stadens ersättningssystem samt nuvarande riktlinjer för ärendeansvar innebär att det i många fall krävs internfakturering mellan stadsdelsnämnderna i samband med ärendeöverföringar. Utöver detta innebär nuvarande system där den nya stadsdelsnämnden övertar ärendeansvaret efter tre månader att biståndshandläggare från bägge stadsdelsnämnderna behöver delta i ett överföringsmöte tillsammans med den enskilde och utföraren för att säkerställa att boendet fungerar för den enskilde innan ärendeöverföring kan ske.

Trots noggrann matchning fungerar inte alltid boendet för den enskilde. I dessa fall kan stadsdelsnämnderna komma överens om att den utflyttande stadsdelsnämnden behåller ärendeansvaret under en period fram till att det är fastställt om den enskilde kan bo kvar eller om hen behöver flytta till ett annat boende som bättre kan tillgodose stödbehovet. Ärendeöverföringar mellan stadsdelsnämnderna kan ibland vara tidskrävande för både biståndshandläggare och chefer. I vissa fall behöver stadens juridiska avdelning kopplas in för att avgöra vilken stadsdelsnämnd som fortsatt ska ansvara för ärendet efter de första tre månaderna.

Även om det inte bedöms vara vanligt förekommande kan det ibland visa sig att den enskildes stödbehov inte kan tillgodoses på boendet först efter att ärendeöverföring har skett. I dessa fall innebär det att det ankommer på den nya stadsdelsnämnden att ordna så att den enskilde får flytta till ett nytt boende som bättre kan

tillgodose behovet av stöd. Detta kan på olika sätt bidra till ökade kostnader för den nya stadsdelsnämnden, exempelvis om det nya boendet inte ingår i valfrihetssystemet. Det kan också innebära att den enskilde återigen behöver byta stadsdelsnämnd i det fall det nya boendet är beläget i en tredje stadsdel.

En ändring av ärendeansvaret kan komma att ändra de förutsättningar som finns i enlighet med nuvarande och kommande avtal för persontransporter. Detta då stadsdelsnämnderna i större utsträckning skulle beställa resor mellan adresser i andra stadsdelar. Vidare arbetar leverantörerna för att samplanera resorna i så stor utsträckning som möjligt. En ändring av ärendeansvaret skulle innebära att möjligheterna för samplanering skulle minska. Detta är något som behöver beaktas vid en ändring av ärendeansvaret. En möjlig lösning skulle kunna vara att den placerande stadsdelsnämnden beställer resorna i enlighet med det avtalsområde där den enskilde har sin bostad.

Jämställdhetsanalys

Socialförvaltningens utredning av ärenden ser inte att ändring av ärendeansvaret mellan stadsdelsnämnderna avseende insatsen bostad med särskild service bedöms påverka jämställdheten mellan kvinnor och män när det gäller enskilda brukare. Däremot kommer fler män än kvinnor att beröras av förändringarna. Förklaringen är att det är fler män som har beslut om bostad med särskild service enligt LSS i dag.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Socialförvaltningen har behandlat ärendet den 15 februari 2023 och funktionshinderrådet har haft möjlighet att behandla ärendet den 16 februari 2023.

Inom Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning har svar på remissen beretts inom avdelningen äldre, funktionsnedsättning och psykisk ohälsa.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen anser att en ändring av ärendeansvaret skulle innebära både positiva och negativa konsekvenser för enskilda brukare, beställare och utförare. Arbetsrutiner kommer att behöva ändras vilket skulle kunna påverka ett upparbetat samarbete mellan beställare och utförare. Ett ändrat ärendeansvar skulle även innebära fler och längre resor för biståndshandläggarna samt fler olika kontakter mellan beställare och utförare. Samtidigt skulle ett ändrat ärendeansvar bidra till en högre kontinuitet för enskilda brukare och

känslig information skulle inte behöva flyttas mellan stadsdelsnämnderna i samband med flytt. Det skulle minska det administrativa arbete som uppstår inför samt vid överlämning av ett ärende. Behovet av interndebitering mellan stadsdelsnämnderna skulle minska och risken för tvister i samband ärendeöverföringar skulle minska.

Nuvarande riktlinjer för ärendeansvar kan innebära en ojämn fördelning av kostnader mellan stadsdelsnämnderna beroende på hur många bostäder med särskild service som byggs i respektive stadsdel. Förvaltningen planerar för fler bostäder med särskild service vilket kommer riskera högre kostnader för sådant som inte kompenseras genom ersättningssystemet. Detta avser främst kostnader för turbundna resor till och från daglig verksamhet som ofta de boenden har som insats.

Sammanfattningsvis ser förvaltningen att de fördelar som har lyfts fram i socialförvaltningens utredning talar för en ändring av ärendeansvaret på så sätt att myndighets- och kostnadsansvar inte byter stadsdelsnämnd i samband med flytt av brukare som bor i bostad med särskild service enligt LSS. En sådan ändring bör genomföras i samband med revideringen av stadens riktlinjer för ärendeansvar. Förslag på hur den nya bestämmelsen kan formuleras i stadens riktlinjer för ärendeansvar samt vad som ska gälla i olika situationer med hänsyn till andra bestämmelser bör arbetas fram inom ramen för revideringen av dessa riktlinjer.

Victoria Callenmark
Stadsdelsdirektör
Spånga-Tensta
stadsdelsförvaltning

Ingrid Brännströmtf Ingrid
Brännström
Avdelningschef
Spånga-Tensta
stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Följebrev Förslag till ändring av stadsdelsnämndernas myndighets- och kostnadsansvar för brukare som bor i bostad med särskild service enligt 9 § 9 LSS
2. Socialförvaltningens tjänsteutlåtande - Förslag till ändring av stadsdelsnämndernas myndighets- och kostnadsansvar för brukare som bor i bostad med särskild service enligt 9 § 9 LSS
3. Socialnämndens protokollsutdrag - Förslag till ändring av stadsdelsnämndernas myndighets- och kostnadsansvar för brukare som bor i bostad med särskild service enligt 9 § 9 LSS

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Victoria Callenmark, Stadsdelsdirektör	2023-06-01
Ingrid Brännström, Avdelningschef	2023-06-01